

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2014. gada 5. februārī
(OR. en)

6113/14
ADD 12

JAI 61
GENVAL 6

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Direktors <i>Jordi AYET PUIGARNAU</i> kungs, Eiropas Komisijas ģenerāļsekretāra vārdā
Saņemšanas datums:	2014. gada 3. februāris
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerāļsekretārs <i>Uwe CORSEPIUS</i> kungs
K-jas dok. Nr.:	COM(2014) 38 final Annex 12
Temats:	PIELIKUMS ITĀLIJA dokumentam ES Pretkorupcijas ziņojums

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2014) 38 *final Annex 12*.

Pielikumā: COM(2014) 38 *final Annex 12*

Briselē, 3.2.2014.
COM(2014) 38 final

ANNEX 12

PIELIKUMS

ITĀLIJA

dokumentam

ES Pretkorupcijas ziņojums

ITĀLIJA

1. IEVADS — GALVENĀS IEZĪMES UN KONTEKSTS

Pretkorupcijas regulējums

Stratēģiska pieeja. Pēdējās divās desmitgadēs Itālijas stratēģiskā pretkorupcijas pieeja ievērojamā apmērā balstījusies uz represīvajiem pasākumiem. Jauns pretkorupcijas likums tika pieņemts 2012. gada 6. novembrī nolūkā nodrošināt līdzsvarotāku pieeju attiecībā uz pretkorupcijas politiku, kā arī paredzēt stingrākus preventīvos pasākumus un lielāku atbildību publiskajā pārvaldē.¹ Valsts pretkorupcijas iestāde (*Commissione indipendente per la Valutazione, la Trasparenza e l'Integrità — CIVIT*) 2013. gada septembrī apstiprināja Publiskās pārvaldes departamenta sagatavoto valsts pretkorupcijas trīs gadu plānu.² Rīcības plānā ievērota uz risku vērsta pieeja un uzmanība pievērsta profilakses un pārredzamības pasākumiem publiskajā pārvaldē, kā arī ietverti daži pasākumi nolūkā palielināt koruptīvas rīcības atklāšanu. Sniegti arī daži veiktspējas rādītāji, turpretī termiņi pasākumu izpildei nav noteikti precīzi. Ar jauno tiesisko regulējumu nodrošinātā plašā preventīvā kārtība rada būtisku apgrūtinājumu publiskajai pārvaldei un prasa ievērojamus centienus, lai nodrošinātu efektīvai īstenošanai nepieciešamās spējas. Līdzīgi apsvērumi attiecas uz valsts pretkorupcijas aģentūras (*CIVIT*) spēju virzīt vērienīgo pretkorupcijas politiku.

Tiesiskais regulējums. Itālija 2013. gada jūnijā ratificēja Eiropas Padomes Krimināltiesību pretkorupcijas konvenciju un Civiltiesību pretkorupcijas konvenciju.³ Reaģējot uz nopietnajām ar korupciju saistītajām bažām, kas atspoguļojās aptaujās par viedokļiem⁴ un daudzajās izmeklētajās augsta līmeņa korupcijas lietās⁵, Itālijas valdība 2012. gadā uzsāka jaunu pretkorupcijas reformu kopumu. Valdība izziņoja uzticības balsojumu, lai nodrošinātu jaunā pretkorupcijas likuma pieņemšanu, kuru pieņēma 2012. gada 6. novembrī.⁶ Jaunā likuma mērķis ir panākt domāšanas veida maiņu Itālijas publiskajā pārvaldē, kā arī nodrošināt pretkorupcijas politikas saskaņošanas stiprināšanu centrālajā, reģionālajā un vietējā līmenī; preventīvās pieejas uzlabošanu; pienākumu visām publiskajām iestādēm pieņemt un piemērot godprātīguma plānus; krimināltiesību noteikumu piemērošanas jomas paplašināšanu ar korupciju saistītos nodarījumos; godprātības noteikumu uzlabošanu vēlētajām amatpersonām; publisko izdevumu pārredzamību, informācijas pieejamību u. c.⁷ Tomēr likumā konkrēti jautājumi atstāti neatrisināti. Ar to netiek ieviesti jauni noteikumi par noilgumu vai kādi jauni krimināltiesību noteikumi par nepatiesām ziņām

1 2012. gada 6. novembra Likums Nr. 190 par korupcijas un pārkāpumu novēršanu publiskajā pārvaldē un sodīšanu par tiem.

2 http://www.funziopubblica.gov.it/media/1092881/p_n_a.pdf.

3 [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round2/GrecoRC1&2\(2011\)1_Add_Italy_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round2/GrecoRC1&2(2011)1_Add_Italy_EN.pdf).

4 Sk. turpmāk "Uzskatu izziņāšana".

5 Sk. sīkāku informāciju turpmāk tekstā.

6 2012. gada 6. novembra Likums Nr. 190 par korupcijas un pārkāpumu novēršanu publiskajā pārvaldē un sodīšanu par tiem.

7 Likumā paredzēta arī valsts pretkorupcijas iestāde, kas atbild par vispārējo politiku (pienākumus pilda *Commissione indipendente per la Valutazione, la Trasparenza e l'Integrità — CIVIT*), likums paplašina korupcijas nodarījumu jomu, nosaka kriminālatbildību par tirgošanos ar ietekmi, ieviešot jaunu noteikumu, kas attiecas arī uz nodarījuma aktīvo pusi, nosaka kriminālatbildību par korupciju privātajā sektorā un palielina kriminālsodus vairākos ar korupciju saistītos nodarījumos. Tajā definēti jauni koruptīvi nodarījumi (piemēram, "nepamatots pamudinājums dot vai apsolīt naudu vai citas priekšrocības" — *induzione indebita a dare o promettere utilità*), paredzēta par nodarījumiem pret publisko pārvaldi pēdējā instancē notiesāto personu neatbilstība, kā arī vadošo darbinieku atbildības palielināšana par koruptīvas rīcības novēršanu un sodīšanu. Tajā ieviests pienākums pārvaldei izstrādāt savu pretkorupcijas rīcības plānu, ieviesti noteikumi publisko izdevumu pārredzamības uzlabošanai un sekmēta informācijas pieejamība, informācijas atklāšana par aktīviem (t. i., datu izpaušana par to amatpersonu bagātību, kam uzticēta politiskā vara, — vēlētas amatpersonas un citas personas ar politikas veidošanas pilnvarām valsts, reģionālajā un vietējā līmenī). Ar to ieviesta materiālā atbildība par kaitējumu publiskās pārvaldes reputācijai, paredzēti ētikas kodeksi, ieviesti noteikumi par ziņotāju aizsardzību un pastiprināti daži noteikumi par interešu konfliktu un nesavienojamību (piemēram, pārejas periodu ieviešana), kā arī disciplinārlietām.

grāmatvedības dokumentos vai pašu līdzekļu legalizāciju (“*autoriciclaggio*”). Tajā nav paredzēti balsu pirkšanas nodarījumi. Tas vēl vairāk sadrumstalo krimināltiesību normas kukuļošanas un korupcijas jomā, kas praksē var radīt neskaidrības un, iespējams, vēl vairāk ierobežot rīcības brīvību attiecībā uz saukšanu pie atbildības.⁸ Turklāt jaunie noteikumi par korupciju privātajā sektorā un ziņotāju aizsardzību vēl arvien nav visaptveroši, kā sīkāk izskaidrots turpmāk. 2013. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinācijas pusgada kontekstā Padome ieteica Itālijai stiprināt tās tiesisko regulējumu attiecībā uz korupcijas apkarošanu, tostarp pārskatot noteikumus, ar ko regulē noilguma periodus.⁹

Institucionālā sistēma. Itālijas pretkorupcijas pasākumu galvenie virzītāji ilgu laiku bija tikai tiesībsardzības iestādes, prokuratūra, tiesu iestādes un zināmā mērā Revīzijas palāta. Revīzijas palātai bijusi aktīva loma pretkorupcijas politikas īstenošanā, tostarp attiecībā uz jauno pretkorupcijas likumu, pateicoties tās operatīvajai darbībai, kas ietver efektīvu kontroli savienojumā ar diezgan unikālām prokuratūras pilnvarām attiecībā uz publiskās pārvaldes radīto zaudējumu atlīdzināšanu. *Transparency International* 2011. gada ziņojumā par valsts godprātīgumu novērtēts, ka Revīzijas palāta, tiesībsardzības iestādes, tiesu sistēma un vēlēšanu dienesti salīdzinoši labi darbojas, vērstoties pret korupciju.¹⁰ Tomēr atzīts, ka valsts pārvaldes, parlamenta, valdības, pretkorupcijas aģentūru, politisko partiju, uzņēmumu, Ombuda un plašsaziņas līdzekļu vispārējā spēja kontrolēt korupciju ir salīdzinoši zema.¹¹

Uzskatu izzināšana

Aptaujas par viedokļiem. Saskaņā ar 2013. gada īpašo *Eurobarometer* apsekojumu par korupciju¹² 97 % Itālijas respondentu (otrs lielākais procentuālais rādītājs ES) uzskata, ka korupcija viņu valstī ir plaši izplatīta (ES vidējais rādītājs — 76 %), bet 42 % uzskata, ka korupcija skar viņus personīgi ikdienas dzīvē (ES vidējais rādītājs — 26 %). 88 % Itālijas respondentu uzskata, ka kukuļošana un sakaru izmantošana bieži vien ir vieglākais veids, kā iegūt konkrētus sabiedriskos pakalpojumus (ES vidējais rādītājs — 73 %). Šķiet, ka neuzticība publiskajām iestādēm ir plaši izplatīta. Saskaņā ar to pašu apsekojumu vislielākā neuzticība ir šādām publiskajām iestādēm un nozarēm: politiskās partijas, politiķi valsts, reģionālajā un vietējā līmenī,¹³ amatpersonas, kas piešķir publiskā iepirkuma līgumslēgšanas tiesības, un amatpersonas, kas izsniedz būvatļaujas.

Pieredze ar korupciju. Attiecībā uz tiešu pieredzi ar kukuļošanu 2013. gada īpašajā *Eurobarometer* apsekojumā par korupciju Itālijai ir labāki rādītāji nekā vidēji ES — tikai 2 % respondentu atzīst, ka iepriekšējā gada laikā viņiem ir prasīts vai no viņiem ir gaidīts kukulis (ES vidējais rādītājs ir 4 %).

8 Jaunajā likumā paredzēti konkrētāki un detalizētāki nodarījumi, kas atvasināti no viena nodarījuma, kurš definēts vispārīgāk (piemēram, “*concussion*” lieta un jaunais nodarījums “*induzione indebita a dare o promettere utilità*”).

9 Padomes ieteikums 2013/C 217/11, 2013. gada 9. jūlijs.

10 http://www.transparency.org/whatwedo/nisarticle/italy_2011.

11 Novērtējumā secināts, ka Itālijas valstiskā godprātīguma sistēma nav pietiekami spēcīga, norādot, ka korupcija “var zelt gandrīz visur, jo publiskajām iestādēm ir ievērojama autonomija, kas neatbilst atbildības un godprātīguma standartiem”.

12 2013. gada īpašais *Eurobarometer* izlaidums Nr. 397.

13 Reģionālo atšķirību ziņā Eiropas Komisijas vadītajā pārvaldības kvalitātes pētījumā, kurā aplūkoja ar pārvaldību saistīto jautājumu reģionālo perspektīvu un kurš tika publicēts 2010. gada decembrī, Itālija ierindota starp dalībvalstīm ar visaugstāko reģionālo atšķirību pakāpi: t. i., tajā ir reģioni, kas ir gan krietni virs, gan krietni zem ES pārvaldības kvalitātes vidējā rādītāja. 2013. gada Eiropas pārvaldības kvalitātes indekss, kurā iekļāva lielāku skaitu Eiropas valstu, reģionu un respondentu, apliecināja šos konstatējumus. Pieejams: <http://nicholascharron.wordpress.com/european-quality-of-government-index-eqi/>.

Uzņēmumu aptaujas. 2013. gada *Eurobarometer* uzņēmumu apsekojumā par korupciju¹⁴ 92 % Itālijas respondentu no uzņēmēju vidus uzskata, ka favorītisms un korupcija kavē uzņēmumu konkurenci Itālijā (ES vidējais rādītājs ir 73 %), bet 90 % apgalvo, ka kukuļošana un sakaru izmantošana bieži ir vieglākais veids, kā saņemt konkrētus sabiedriskos pakalpojumus (ES vidējais rādītājs ir 69 %), bet 64 % uzskata, ka vienīgais veids, kā gūt panākumus uzņēmējdarbībā, ir politisko sakaru izmantošana (ES vidējais rādītājs — 47 %). Saskaņā ar 2013.–2014. gada Globālās konkurētspējas indeksu visproblemātiskākās pārvaldības jomas Itālijā ir publisko līdzekļu novirzīšana saistībā ar korupciju, favorītisms valdības amatpersonu lēmumos un sabiedrības uzticības mazināšanās politiķu ētikas standartiem.¹⁵

Konteksta jautājumi

Aplēstā korupcijas ietekme. Itālijas Revīzijas palāta norādīja, ka korupcijas kopējās tiešās izmaksas ir EUR 60 miljardi gadā (tas atbilst aptuveni 4 % no IKP). 2012. un 2013. gadā Revīzijas palātas priekšsēdētājs atkārtoti puda bažas par korupcijas ietekmi uz valsts ekonomiku.¹⁶ Tas ietekmēja valsts ekonomiku, ko jau bija skārušas ekonomikas krīzes sekas. *Ad hoc* komisija¹⁷, kas izveidota, lai analizētu un izstrādātu priekšlikumus pārredzamības un korupcijas novēršanas jomā publiskajā pārvaldē, savā 2012. gada ziņojumā norādīja, ka līdztekus Revīzijas palātas aplēsēm par korupcijas tiešajām izmaksām vēl ir arī netiešas ekonomiskās izmaksas (piemēram, izmaksas saistībā ar administratīvajiem kavējumiem, publisko iestāžu nepareizu darbību, sniegto būvdarbu vai pakalpojumu neefektivitāti vai pat nelietderību, konkurētspējas zudumu, kā arī ieguldījumu samazināšanos).¹⁸ Lielos būvdarbos šādas netiešas izmaksas aplēstas aptuveni 40 % apjomā no publiskā iepirkuma izmaksām. Pētījumos par ēnu ekonomikas attīstību aplēsts, ka 2012. gadā tā sasniedza 21,5 % no Itālijas IKP.¹⁹

Ziņošana par pārkāpumiem. Ar pretkorupcijas likumu pirmo reizi tika ieviesti noteikumi par to ziņotāju aizsardzību, kuri ziņo par korupciju publiskajā sektorā. Noteikumi attiecas uz publisko iestāžu darbiniekiem, kas ziņo par ļaunprātīgu rīcību, ar nosacījumu, ka viņi neveic apmelošanu vai neceļ neslavu, vai neaizskar kādas personas privātumu. Darbinieki informāciju var izpaust tikai augstākstāvošai amatpersonai, tiesu iestādei vai Revīzijas palātai. Ziņotāju identitāti nedrīkst atklāt bez viņu piekrišanas. Tomēr šie noteikumi ir drīzāk vispārēji un nav visaptveroši, jo tajos nav apsvērti visi ziņošanas aspekti vai visi aizsardzības veidi, kas būtu jānodrošina šajos apstākļos. Turklāt ziņošana par pārkāpumiem privātajā sektorā joprojām netiek regulēta. Lai nodrošinātu pilnībā funkcionējošu ziņotāju aizsardzības mehānismu, būtu jāievieš papildu pasākumi, tostarp skaidrība par ziņošanas kanāliem, aizsardzības mehānismi un informētības uzlabošana.

Lobēšanas pārredzamība. Lobēšana Itālijā ar likumu netiek regulēta. Nav pienākuma reģistrēt lobētājus vai informēt par saziņu starp amatpersonām un lobētājiem.

Plašsaziņas līdzekļi. Lai gan drukāto plašsaziņas līdzekļu spēja ziņot par korupciju ir salīdzinoši augsta,²⁰ neatkarība un īpašumtiesības, galvenokārt elektronisko plašsaziņas līdzekļu jomā, laika

14 2013. gada *Eurobarometer* zibapsekojums Nr. 374.

15 http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2013-14.pdf.

16 http://www.corteconti.it/procura/giudizio_purificazione/parifica_2011/.

17 Komisiju izveidoja valdība, un tās locekļi ir no tiesnešu un akadēmiskajām aprindām.

18 http://www.giustizia.it/giustizia/it/mg_6_1_1.wp?contentId=NOL783861.

19 http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/themes/06_shadow_economy.pdf.

20 2010. gada *Global Integrity Report* plašsaziņas līdzekļu spēja ziņot par korupciju sasniedz 89 punktus no maksimāli iespējamajiem 100 punktiem: <https://www.globalintegrity.org/global/the-global-integrity-report-2010/italy/>.

gaitā ir saskārušās ar būtiskiem izaicinājumiem, jo īpaši ilgstošā kvazimonopola dēļ.²¹ Nesen konkurence tirgū šajā jomā nedaudz uzlabojās. Itālijai ir zems rādītājs *Freedom House* 2013. gada preses brīvības indeksā, kurā tā ierindota to valstu kategorijā, kurās prese novērtēta kā “daļēji brīva”.²²

2. SVARĪGĀKIE JAUTĀJUMI

Augsta līmeņa korupcija un saikne ar organizēto noziedzību

Saukšanai pie atbildības par korupciju ir galvenā nozīme, lai piešķirtu ticamību efektīvam un atturošam pretkorupcijas regulējumam. Sabiedrības uztvere norāda uz zināmām bažām par šajā jomā piemērojamo sankciju preventīvo ietekmi. Kā atspoguļots 2013. gada īpašajā *Eurobarometer* apsekojumā par korupciju,²³ tikai 27 % Itālijas respondentu uzskata, ka saukšana pie atbildības ir pietiekami efektīva, lai atturētu cilvēkus no kukuļdošanas un kukuļņemšanas.

Eiropas Padomes Pretkorupcijas starpvalstu grupas (*GRECO*) un ESAO sniegtajos ziņojumos norādīts, ka vispārējs krimināltiesiskais regulējums ir ieviests. Tomēr ir vairākas nepilnības, kas sekmē priekšstata veidošanos par šķietamas nesodāmības gaisotni un kas darbojas kā šķēršļi sekmīgai kriminālvajāšanai un tiesvedības pabeigšanai.²⁴

Attiecības starp politiķiem, organizēto noziedzību un uzņēmumiem, kā arī dažādu līmeņu vēlēto un iecelto amatpersonu godprātīguma pakāpe pašlaik rada vienas no vislielākajām bažām Itālijā, kā liecina izmeklēšanu un korupcijas lietu skaits gan valsts, gan reģionālajā līmenī. Demokrātijas pētījumu centra 2010. gadā veiktajā pētījumā pierādīts, ka Itālijas gadījums ir viens no spilgtākajiem, kas parāda, cik cieši saistīta ir organizētā noziedzība un korupcija.²⁵ Saskaņā ar pētījumu nevis organizētā noziedzība ir galvenais korupcijas iemesls, bet gan plaši izplatītā korupcija sociālajā, ekonomikas un politiskajā jomā ir tā, kas galvenokārt piesaista organizētās noziedzības grupas. Itālijas prokurori uzskata, ka saikne starp mafiju un korupciju vēl arvien ir acīmredzama, tostarp reģionos ārpus organizētās noziedzības grupu izcelsmes teritorijām.

Pēdējo gadu laikā sabiedrības uzmanība bija pievērsta lielskaitam izmeklēšanu saistībā ar apgalvojumiem par korupciju, kā arī vēlēšanu un partiju nelikumīgu finansēšanu, kurā bija iesaistīti prominenti politiķi un vēlēšanās amatpersonas reģionālā līmenī. Rezultātā vairākas personas atkāpās no amata, vienā gadījumā izraisot pirmstermiņa reģionālās vēlēšanas, un tika pieņemti valdības lēmumi atlaist pašvaldību padomes, pamatojoties uz iespējamo saistību ar mafijas grupām. Vien 2012. gadā tika ziņots par kriminālizmeklēšanu un vairāku reģionālo politiķu pirmstiesas apcietināšanu gandrīz pusē no 20 Itālijas reģioniem. No 201 pašvaldību padomes, kas Itālijā tika atlaistas, piemērojot likumu Nr. 221/1991,²⁶ 28 pašvaldību padomes atlaistas kopš 2010. gada (galvenokārt Itālijas dienvidos, taču dažas arī ziemeļos), pamatojoties

21 ECT arī pieņēma Itālijai nelabvēlīgu nolēmumu lietā *Centro Europe 7 srl* un *Di Stefano*/Itālija, konstatējot ECTK 10. panta (vārda brīvība) pārkāpumu, pamatojoties uz apraides tiesībām, kas nebija labvēlīgas konkurencei tirgū:
[http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-111399#{"itemid":\["001-111399"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-111399#{).

22 <http://www.freedomhouse.org/report-types/freedom-press>.

23 2013. gada īpašais *Eurobarometer* izlaidums Nr. 397.

24 [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoEval3\(2011\)7_Italy_One_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoEval3(2011)7_Italy_One_EN.pdf).

<http://www.oecd.org/daf/anti-bribery/anti-briberyconvention/Italyphase3reportEN.pdf>.

25 *Center for the Study of Democracy* (2010. g.) *Examining the links between corruption and organised crime*. Pieejams:

http://ec.europa.eu/home-affairs/doc_centre/crime/docs/study_on_links_between_organised_crime_and_corruption_en.pdf.

26 No tā, 75 atradās Kampānijā, 49 — Sicīlijā un 34 — Kalabrijā.

uz iespējamo saistību ar organizēto noziedzību. Bija arī situācijas, kurās dažām apsūdzībām šajās lietās pirms tiesas nolēmuma pieņemšanas iestājās noilgums.

Pēdējo gadu laikā vairākas korupcijas lietas beigušās arī ar partiju līderu un augsta ranga biedru atkāpšanos. Daudzos šajos gadījumos apgalvojumi attiecās uz partijas līdzekļu ļaunprātīgu izmantošanu. Vairāk nekā 30 bijušā parlamenta deputātu bijuši vai ir iesaistīti ar korupciju saistītu nodarījumu vai partiju nelikumīgas finansēšanas izmeklēšanā. Attiecībā uz dažiem no viņiem joprojām notiek izmeklēšana vai tiesvedība, bet daži ir notiesāti pirmajā instancē. Attiecībā uz dažiem lietās tika izbeigtas, jo tām iestājās noilgums, vai arī par attiecīgajiem nodarījumiem vairs nav paredzēta kriminālatbildība. Attiecībā uz dažiem noilgums iestājās, pirms tika pabeigta lietas izskatīšana tiesā, pieņemot galīgo nolēmumu. Viena no lietām, kas būtu jāpiemin, attiecas uz kādu parlamenta deputātu, kuru pārbaudīja par saistību ar *Camorra* — *Casalesi* noziedzīgo grupējumu —, par viņa priekšvēlēšanu kampaņas finansēšanu apmaiņā pret politiskās ietekmes īstenošanu valsts līmenī, jo īpaši toksisko atkritumu pārstrādes jomā. Itālijas parlamentā divas reizes tika noraidīta minētā deputāta pirmstiesas apcietināšana (t. i., atteikums atņemt imunitāti). Parlamenta vēlēšanu kampaņas laikā 2013. gada sākumā tika izsūtīts lūgumraksts un tika savākts vairāk nekā 150 000 parakstu no iedzīvotājiem un 878 paraksti no vēlēšanu kandidātiem, kas apņēmas padarīt jauno pretkorupcijas likumu efektīvāku.²⁷

Vairākas reizes tika traucēta tāda tiesiskā regulējuma izveide, kas nodrošinātu tiesvedības efektīvu norisi un pabeigšanu sarežģītās lietās. Parlaments vairākkārt pieņēma vai mēģināja pieņemt *ad personam* likumus par labu politiķiem, kas bija arī apsūdzētie krimināltiesvedībā, tostarp par koruptīviem nodarījumiem. Kā piemēru var minēt likumprojektu par “īsu noilguma tiesību termiņu” (*prescrizione breve*), kas palielinātu risku izbeigt lietas, kurās iesaistīti apsūdzētie bez iepriekšējiem notiesājošiem spriedumiem.²⁸ Citā gadījumā bija likums, kas ļauj atlikt krimināltiesvedību līdz amata termiņa beigām par nodarījumiem, ko veikusi konkrēta augsta ranga amatpersonu kategorija pirms atrašanās amatā vai amatā atrašanās laikā.²⁹ Likumu vēlāk atzina par antikonstitucionālu.³⁰ Cits 2010. gadā pieņemts likums deva Ministru padomes locekļiem iespēju atsaukties uz “likumīgiem šķēršļiem” attiecībā uz neierašanos krimināltiesvedības procesa tiesas sēdēs.³¹ Šie noteikumi tika pasludināti par antikonstitucionāliem.³² Šajā saistībā varētu minēt arī to, ka par dažiem nodarījumiem vairs netika paredzēta kriminālatbildība, piemēram, 2002. gadā par konkrēta veida nepatiesām ziņām grāmatvedības dokumentos.³³

Pozitīvs solis tika veikts, valdībai 2012. gada beigās pieņemot jauno pretkorupcijas likumu un pēc tam dekrētlikumu par to personu nepiemērotību amatpersonas amatam gan centrālajā, gan reģionālajā līmenī, kas ar galīgu tiesas nolēmumu notiesātas par koruptīviem nodarījumiem vai citiem nodarījumiem pret publisko pārvaldi.³⁴ Saskaņā ar šo dekrētu nepiemērotības termiņš ir divas reizes garāks par attiecīgo sodu un jebkurā gadījumā nav mazāks par sešiem gadiem. 2013. gada sākumā tika pieņemts arī dekrētlikums par aizliegumu (pagaidu vai pastāvīgu, atkarībā no piemērotā soda veida) pildīt amatpersonas pienākumus personām, kas ar galīgu tiesas

27 *Riparte Il Futuro*: <http://www.riparteilfuturo.it/petizione/>.

28 *Legge ex Cirielli*: <http://leg16.camera.it/561?appro=715&Il+c.d.+%22processo+breve%22+%28A.C.+3137%29>.

29 2008. gada likums Nr. 128: <http://leg16.camera.it/561?appro=677>.

30 Konstitucionālās tiesas lēmums Nr. 262/2009. Pieejams:

<http://www.cortecostituzionale.it/actionPronuncia.do?jsessionid=5F85228828EDDCABC6A33FB0A18C7FD2>.

31 2010. gada 7. aprīļa Likums nr. 51 par noteikumiem attiecībā uz likumīgiem šķēršļiem (*Legittimo Impedimento*).

32 Konstitucionālās tiesas lēmums Nr. 23/2011. Pieejams: temi16/corte%20costituzionale%2023%202011.pdf.

33 Dekrētlikums Nr. 61/2002. Pieejams: <http://www.parlamento.it/parlam/leggi/deleghe/02061dl.htm>.

34 2012. gada 31. decembra dekrētlikums Nr. 235. Pieejams:

http://www.gazzettaufficiale.it/atto/serie_generale/caricaDettaglioAtto/originario?atto.dataPubblicazioneGazzetta=2013-01-04&atto.codiceRedazionale=13G00006.

nolēmumu vai tiesas nolēmumu, kas nav galīgs, notiesātas par nodarījumiem pret publisko pārvaldi, tostarp par korupciju.³⁵ Nepiemērotības nosacījumi, kas izriet no pretkorupcijas likuma, tika īstenoti lietā, kuras rezultātā no Senāta tika izslēgts bijušais premjerministrs un parlamenta deputāts, kas atzīts par vainīgu apsūdzībās saistībā ar izvairīšanos no nodokļu maksāšanas. Arī kādas provinces priekšsēdētājs tika atcelts no amata, pamatojoties uz tiem pašiem nosacījumiem, pēc viņa atzīšanas par vainīgu apsūdzībās saistībā ar dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu. Lai īstenotu tiesību aktu noteikumus attiecībā uz parlamenta deputāta mandāta pārtraukšanu, pamatojoties uz galīgo notiesājošo spriedumu, bija nepieciešams parlamenta tās palātas balsojums, kurā ietilpst parlamenta deputāts, par parlamenta deputāta mandāta pārtraukšanu, pamatojoties uz galīgo notiesājošo spriedumu.

Bez iepriekšminētajiem nosacījumiem nav tādu ētikas kodeksu, kas piemērojami vēlētām amatpersonām centrālajā vai reģionālajā līmenī. Attiecībā uz interešu konfliktu nav ieviesti īpaši pārbaudes mehānismi. Šādi rīcības kodeksi vēlētām amatpersonām, kā arī reglamentējošie noteikumi par sankcijām, kas piemērojamas ētikas noteikumu pārkāpuma gadījumā, uzlabotu godprātīguma un atbildības standartus un nodrošinātu plašāku nekriminālo sankciju spektru attiecībā uz neētisku rīcību, kas kaitē sabiedrības interesēm. Tas nodrošinātu arī godprātīguma noteikumu efektīvāku īstenošanu, izmantojot pašregulējošus risinājumus un ievērojot to nekriminālo sankciju īpatnības, kas piemērojamas vēlētām amatpersonām salīdzinājumā ar citām amatpersonu kategorijām (ieceltas amatpersonas, civildienesta ierēdņi u. c.).

Politisko partiju finansēšana

Politiskās partijas Itālijā pašlaik tiek finansētas gan no publiskiem (kas pašlaik var būt pat līdz 80 % no partijas līdzekļiem), gan no privātiem avotiem. *GRECO* 2012. gada martā noteica "lielākās nepilnības" Itālijas politisko partiju finansēšanas tiesiskajā regulējumā, kā arī praksē.³⁶ Tā secināja, ka pašreizējie trūkumi pieļauj ļaunprātīgu izmantošanu, un tādējādi nav pietiekamu garantiju, lai efektīvi konstatētu un izpaustu iespējamo nepiemēroto ietekmi uz partiju finansēšanu. Tika konstatēts, ka publisko iestāžu veiktā politiskā finansējuma kontrole ir sadrumstalota un formāla, to veica trīs atšķirīgas iestādes ar ierobežotām pilnvarām, un savstarpējas koordinācijas nebija ne starp tām, ne ar tiesībsardzības struktūrām. Tādējādi parlamenta revīzijas padome veic politisko partiju gada finanšu pārskatu kontroli, Revīzijas palātas revidentu padome atbild par politisko partiju vēlēšanu izdevumu pārbaudi, turpretī reģionālā vēlēšanu garantiju padome pārbauda kandidātu vēlēšanu izdevumus.

GRECO mudināja politiskās partijas izstrādāt savas iekšējās kontroles sistēmas un veikt savu pārskatu neatkarīgu revīziju. Politiskajām partijām nav pienākuma sagatavot finanšu pārskatus konsolidētā formā. Pašlaik politisko partiju iesniegtie finanšu pārskati nesniedz pilnīgu pārskatu par to finanšu darbībām. *GRECO* arī ieteica nodrošināt politisko finanšu lielāku pārredzamību, būtiski pazeminot tās robežvērtības individuāliem kandidātiem un politiskajām partijām, zem kurām ziedotāja identitāte paliek sabiedrībai nezināma. Līdzīgi tika ieteikts aizliegt anonīmus ziedojumus.³⁷

Pašreizējās tiesību aktos paredzētās sankcijas ietver naudas sodus un vēlēšanu izdevumu atlīdzināšanas atlikšanu. Par noziedzīgu nodarījumu tiek uzskatīta arī nelikumīga partiju finansēšana. *GRECO* savā 2012. gada ziņojumā norādīja, ka pašreizējais sankciju režīms par

35 2013. gada 8. aprīļa dekrētlukums Nr. 39 Pieejams:

http://www.gazzettaufficiale.it/atto/serie_generale/caricaDettaglioAtto/originario?atto.dataPubblicazioneGazzetta=2013-04-19&atto.codiceRedazionale=13G00081&elenco30giorni=false.

36 [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoEval3\(2011\)7_Italy_Two_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoEval3(2011)7_Italy_Two_EN.pdf).

37 Pašlaik EUR 50 000.

finansēšanas noteikumu pārkāpšanu šķita nepietiekami atturošs, un ieteica pārskatīt spēkā esošās administratīvās sankcijas un kriminālsankcijas par politisko partiju finansēšanas noteikumu pārkāpšanu, lai nodrošinātu, ka tās ir efektīvas, samērīgas un atturošas.³⁸

Valdība 2013. gada decembrī pieņēma dekrētlikumu par publiskā finansējuma pakāpenisku atcelšanu trīs gadu laikā,³⁹ aizstājot to ar individuāliem iedzīvotāju ieguldījumiem, ko vēlāk var atskaitīt no viņu nodokļiem.⁴⁰ Dekrētlikums ietver dažas pamatnostādnes par stingru procedūru definēšanu attiecībā uz partiju statūtu un budžeta pārredzamību. Tomēr tas nerisina dažas GRECO paustās bažas par iekšējās kontroles mehānismu bardzību, privāto ziedojumu maksimālo apmēru vai piemērojamo sankciju atturošo ietekmi. Nesen Revīzijas palātai tika piešķirtas pilnvaras pārbaudīt reģionālo politisko grupu finansējumu.

Noilgums

Noilguma jautājums pastāvīgi ir radījis nopietnas bažas saistībā ar korupcijas lietu izmeklēšanas un iztiesāšanas vispārējo sistēmu Itālijā. Atbilstoši Itālijas tiesībām piemērojama noilguma tiesību periods savienojumā ar ieilgušām tiesvedībām, noteikumi un aprēķina metodes, ko piemēro noilgumam, elastības trūkums attiecībā uz lietas atlikšanas un pārtraukšanas pamatojumu, kā arī absolūtais noilguma termiņš, ko nevar pārtraukt vai atlikt, izraisīja un turpina izraisīt ievērojama skaita lietu izbeigšanu.⁴¹ Konkrētai valstij adresētajos ieteikumos, ko Padome adresēja Itālijai 2013. gada jūlijā Eiropas pusgada kontekstā, tika ierosināts pārskatīt spēkā esošos noteikumus, ar ko regulē noilguma periodus, jo tas ir svarīgs virzītājs tiesiskā regulējuma stiprināšanai attiecībā uz sodīšanu par korupciju.

Saskaņā ar *Transparency International* 2010. gada pētījumu par noilguma ietekmi uz lietu ierosināšanu korupcijas jomā ES pārbaudītajā laikposmā (t. i., laikposmā no 2005. līdz 2010. gadam) tikusi slēgta apmēram viena no desmit tiesvedībām korupcijas lietās, pamatojoties uz noilguma tiesību termiņa beigšanu.⁴² Nešķiet, ka situācija laika gaitā būtu uzlabojusies, neraugoties uz GRECO⁴³ un ESAO⁴⁴ atkārtoti paustajām bažām laikā no 2009. līdz 2013. gadam. Saskaņā ar kādu pētījumu⁴⁵ 2007. gadā aptuveni 11,14 % krimināllietu Itālijā iestājās noilgums tiesvedības laikā, bet 2008. gadā – 10,16 %. Kā norādīts pētījumā, vidējais rādītājs citās dalībvalstīs tajā pašā atsauces laikposmā bija 0,1–2 %. ESAO dati liecina, ka 2011. gadā ārvalstu kukuļošanas lietās noilgums iestājās 30 no 47 apsūdzētajiem (t. i., vairāk nekā 62 %).

Pirms jaunā pretkorupcijas likuma stāšanās spēkā “viskļasiskāajos” ar korupciju saistītajos nodarījumos⁴⁶ relatīvais noilguma termiņš⁴⁷ bija aptuveni 6 gadi,⁴⁸ turpretī absolūtais noilguma

38 [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoEval3\(2011\)7_Italy_Two_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoEval3(2011)7_Italy_Two_EN.pdf).

39 T. i., samazinājums līdz 60 % pirmajā gadā pēc likuma pieņemšanas, 50 % otrajā gadā, 40 % nākamajā gadā un visbeidzot pilnīga atcelšana.

40 <http://www.governo.it/Governo/ConsiglioMinistri/dettaglio.asp?d=71338>.

41 Šeit ietverta lieta pret bijušo premjerministru, kas noilguma dēļ tika izbeigta 2012. gada februārī. Lieta attiecās uz apgalvojumiem par korupciju tiesas procesos pret bijušo premjerministru, kurš it kā esot maksājis USD 600 000 kukuli ārvalstu advokātam apmaiņā pret viņa liecību vairākos senākos tiesas procesos pret to pašu apsūdzēto. Tiesvedība ilga piecus gadus, līdz iestājās noilgums. Citi tajā pašā nodarījumā iesaistītie apsūdzētie (t. i., koruptīvās darbības aktīvā puse) tika notiesāti pirmajā instancē (apstiprināts apelācijā). Tomēr arī attiecībā uz viņiem otrajā apelācijas instancē iestājās noilgums. Nesen kādā liela apmēra lietā tika arī celtas dažas apsūdzības korupcijā pret vienu reģionālās padomes priekšsēdētāja vietnieku.

42 *Timed Out: Statutes of Limitations and Prosecuting Corruption in EU countries.*

43 [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round2/GrecoRC1&2\(2011\)1_Italy_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round2/GrecoRC1&2(2011)1_Italy_EN.pdf);

[http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoEval3\(2011\)7_Italy_One_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoEval3(2011)7_Italy_One_EN.pdf);

[http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round2/GrecoRC1&2\(2011\)1_Add_Italy_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round2/GrecoRC1&2(2011)1_Add_Italy_EN.pdf).

44 <http://www.oecd.org/daf/briberyininternationalbusiness/anti-briberyconvention/49377261.pdf>.

45 http://www.transparency.it/upload_doc/SOL.pdf.

46 Kukuļošana, tirgošanās ar ietekmi.

termiņš bija 7,5 gadi.⁴⁹ Noilguma noteikumu reforma 2005. gadā mainīja aprēķina noteikumus, tikai diferencējot noilguma termiņa pagarināšanu atbilstoši apsūdzētā sodāmībai.⁵⁰ Vainu pastiprinošos apstākļos pirmreizējiem pārkāpējiem nepiemērotu augstākus noilguma termiņus. Būtisks, pamatīgāks spēkā esošo noteikumu traucējums izriet no tā, ka noilgums turpinās pēc pirmās instances tiesas nolēmuma pieņemšanas (t. i., līdz tiesas spriedums kļūst galīgs). Tā kā tiesvedības drīzāk ir ieilgušas, tas izraisīja situācijas, kurās lietas tika izbeigtas noilguma dēļ pat pēc pirmās instances notiesājošā sprieduma.

Tomēr 2012. gada pretkorupcijas likums negrozīja noilguma termiņus. Jaunais likums palielina maksimālo sodu par dažiem nodarījumiem, pagarinot noilguma laikposmu, jo tie abi ir savstarpēji saistīti. Tomēr attiecībā uz dažiem citiem jauniem nodarījumiem, piemēram, tā saukto “*concessione per induzione*” (vai “*induzione indebita a dare o promettere utilità*”)⁵¹, ko speciālisti uzskata par biežāk novērojamiem nekā klasisko “*concessione*”, sodi ir mazāki, tāpēc tiek noteikts īsāks noilguma laikposms.⁵² Jāņem vērā arī tas, ka vislabvēlīgākās krimināltiesības attiecas uz notiekošajām tiesvedībām, t. i., tiesvedībām, kuras nodrošinātu īsāku noilguma laikposmu apsūdzētajam.

Tieslietu ministrija izveidoja darba grupu (*ad hoc* komisiju), lai pārbaudītu jautājumu par noilgumu un pieejamajām alternatīvām reformas veikšanai šajā jomā.⁵³ Komisija analizēja noilguma ietekmi uz 2005.–2010. gada lietām un analīzes rezultātus iesniedza 2013. gada aprīlī. Analīzē bija ietverti visraksturīgākie Itālijas prokuratūras dienesti, un tā liecināja, ka proporcionāli nedaudz samazinājies (mazāk nekā 3 %) to korupcijas lietu skaits, kurās iestājies noilgums. Pēc *ad hoc* komisijas domām, šāds rādītājs ir normāls, un to daļēji attaisno likumības principa (t. i., obligāta lietas ierosināšana) sistēma. *GRECO* uzsvēra, ka noilguma termiņa aprēķina metodes un citu faktoru (piemēram, novilcināšana, krimināltiesvedību lielais daudzums un korupcijas lietu sarežģītība) apvienojums palielina risku, ka korupcijas lietās iestājas noilgums. Tā uzsvēra, ka sankciju līmeņa palielinājums par konkrētiem koruptīviem nodarījumiem pats par sevi nevar pienācīgi novērst bažas, un aicināja pieņemt plānu ar konkrētu grafiku un pieejamām politiskajām iespējām, lai risinātu šo problēmu.⁵⁴

Spēja nodrošināt efektīvu jaunā pretkorupcijas likuma īstenošanu

Pēc 2012. gada pretkorupcijas likuma pieņemšanas valdība pieņēma vairākus īstenošanas dekrētus. Pirmais dekrētlíkums 2012. gada beigās attiecās uz tādu amatpersonu nepiemērotību publiskam amatam, kas ar galīgajiem nolēmumiem notiesātas par konkrētiem nodarījumiem pret publisko pārvaldi, tostarp par korupciju.⁵⁵ Divus citus dekrētus pieņēma 2013. gada martā un

47 Tā saukto “relatīvo” noilguma tiesību termiņu var atlikt vai pārtraukt, turpretī “absolūtie” noilguma tiesību termiņi ir garāki, taču tos nevar ne atlikt, ne pārtraukt.

48 Augstāks par dažiem nodarījumiem, piemēram, *concessione* — smagāka pasīvās kukuļošanas forma, kurā amatpersonas piespiež/pamudina kukuļdevēju vai pieprasa viņam veikt kukuļošanas darbību, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, korupciju tiesu sistēmā, — 12 līdz 20 gadi par smagākiem nodarījuma veidiem.

49 Augstāks par dažiem nodarījumiem, piemēram, *concessione*, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācija, korupcija tiesu sistēmā, 15–25 gadi par smagākiem nodarījuma veidiem.

50 2005. gada 5. decembra *ex Cirielli* likums Nr. 251.

51 Aktīvās kukuļošanas veids, kurā amatpersona, ļaunprātīgi izmantojot savu amatu vai pilnvaras, liek kādam dot vai apsolt nepienācīgu priekšrocību (materiālu vai cita veida) amatpersonai vai trešām personām.

52 Piemēram, kas attiecas uz *concessione per induzione*, soda ilgums ir 3–8 gadi, nevis 4–12 gadi, un noilguma termiņš samazinātos no 15 līdz 10 gadiem.

53 http://www.giustizia.it/giustizia/it/mg_1_12_1.wp?previousPage=mg_1_12&contentId=SPS914317.

54 [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round2/GrecoRC1&2\(2011\)1_Add_Italy_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round2/GrecoRC1&2(2011)1_Add_Italy_EN.pdf).

55 *Decreto Legislativo 31 dicembre 2012, n. 235: Testo unico delle disposizioni in materia di incandidabilità e di divieto di ricoprire cariche elettive e di Governo conseguenti a sentenze definitive di condanna per delitti non colposi, a norma dell'articolo 1, comma 63, della legge 6 novembre 2012, n. 190.*

aprīlī. Viens dekrēts attiecās uz aizliegumu ieņemt konkrētus publiskus amatus, ja ir pieņemti notiesājoši spriedumi (galīgi vai tādi, kas nav galīgi) par nodarījumiem pret publisko pārvaldi, tostarp korupcijā, kā arī uz nesavienojamību un aizliegumu publiskā amatā strādājošajiem pāriet uz privāto sektoru.⁵⁶ Otrs dekrēts attiecās uz publiskās pārvaldes informācijas pārredzamību un izplatīšanu.⁵⁷ 2013. gadā valdība apstiprināja publiskās pārvaldes ētikas kodeksu, ko sagatavojis Publiskās pārvaldes departaments.⁵⁸ Dažas citas 2012. gada likumā ietvertās jomas, piemēram, saskaņota kontroles mehānismu pieejamība, vēl arvien ir jāapsver.

Ar 2012. gada pretkorupcijas likumu *Commissione indipendente per la Valutazione, la Trasparenza e l'Integrità (CIVIT)* tika noteikta par Itālijas valsts pretkorupcijas iestādi, kas atbild par valsts preventīvo pretkorupcijas politiku. Tomēr šķiet, ka *CIVIT* trūkst nepieciešamo spēju, lai efektīvi pildītu šādus uzdevumus. Tajā ir tikai trīs locekļi un apmēram 30 darbinieku liels tehniskais personāls, kurā ir liela kadru mainība. *CIVIT* uzskata, ka tās sniegums drīzāk ir ierobežots, lielākoties reaģējošs, nevis tāds, kas nodrošina aktīvu darbību, koncentrējoties uz pārredzamību, konsultāciju sniegšanu un iestāžu sagatavoto stratēģisko dokumentu oficiālo pārbaudi. Šķiet, ka pretkorupcijas likumā minētajiem izmeklēšanas un pārbaudes uzdevumiem ir zema prioritāte. *CIVIT* sankciju piemērošanas pilnvaras gandrīz neeksistē, jo īpaši reģionālajā un vietējā līmenī.

2012. gada pretkorupcijas likums paredz valsts pretkorupcijas trīs gadu plāna pieņemšanu, kā arī godprātīguma rīcības plānus (koncentrējoties uz novēršanu) visām pārvaldības struktūrām. Godprātīguma rīcības plānu pamatā jābūt riska novērtējumiem. Arī reģionālā līmeņa tirdzniecības kameras izstrādā daudzgadu rīcības plānus korupcijas novēršanai. Daudzas kameras jau ir sagatavojušas šādus rīcības plānus.⁵⁹

CIVIT 2013. gada jūlijā pieņēma pamatnostādņu kopumu, lai atjauninātu trīs gadu programmu pārredzamības un godprātīguma jomā 2014.–2016. gadam.⁶⁰ Tā 2013. gada septembrī apstiprināja trīs gadu pretkorupcijas plānu, ko sagatavojis Publiskās pārvaldes departaments.⁶¹ Rīcības plānā noteikta pretkorupcijas tiesību aktu īstenošanas vispārējā kārtība publiskajā pārvaldē. Daudzas pārvaldes iestādes (tostarp vietējās) jau ir iesniegušas *CIVIT* savus rīcības plānus; vairāk nekā 100 godprātīguma plānu tika sagatavoti 2011. un 2012. gadā.⁶²

Katrai pārvaldes struktūrai jāieceļ amatpersona, kura atbildīga par godprātīguma jautājumiem un kuras atbildība konstatēto trūkumu gadījumā iestātos gan disciplinārā, gan vadības ziņā. Lielākā daļa šo amatpersonu tika ieceltas amatā jau 2013. gadā.

Lai gan jaunās pieejas vērienīgums attiecībā uz godprātīguma politiku publiskajā pārvaldē ir vērtējams atzinīgi, vienlīdz svarīgi ir mazināt risku, ka šis plaša mēroga pasākums pārvēršas par formālu procesu, kas vairāk koncentrējas uz programmatiskiem dokumentiem un institucionālo sistēmu, nevis uz mērķtiecīgāku un tūlītēju pasākumu veikšanu, lai novērstu esošās nepilnības. Nav skaidrs, vai visām pārvaldes iestādēm ir nepieciešamās spējas izstrādāt attiecīgos rīcības

56 *Decreto Legislativo 8 aprile 2013, n. 39: Disposizioni in materia di inconfiribilita' e incompatibilita' di incarichi presso le pubbliche amministrazioni e presso gli enti privati in controllo pubblico, a norma dell'articolo 1, commi 49 e 50, della legge 6 novembre 2012, n. 190.*

57 *Decreto Legislativo 14 marzo 2013, n. 33: Riordino della disciplina riguardante gli obblighi di pubblicita', trasparenza e diffusione di informazioni da parte delle pubbliche amministrazioni.*

58 Rīcības kodeksu apstiprināja 2013. gada 4. jūnijā ar republikas prezidenta dekrētu Nr. 62/2013, kas pilnībā aizstāj rīcības kodeksu, kurš ietverts 2000. gada 28. novembrī apstiprinātajā ministrijas dekrētā par Valsts funkciju departamentu.

59 <http://www.unioncamere.gov.it/P42A0C1570S1064/Piani-di-prevenzione-della-corruzione.htm>.

60 Apsvērumi Nr. 50/2013 "Pamatnostādnes 2014.–2016. gada pārredzamības un godprātīguma trīs gadu programmas atjaunināšanai".

61 http://www.funzionepubblica.gov.it/media/1092881/p_n_a.pdf.

62 [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round2/GrecoRC1&2\(2011\)1_Add_Italy_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round2/GrecoRC1&2(2011)1_Add_Italy_EN.pdf).

plānus un nodrošināt to efektīvu īstenošanu un uzraudzību. Īpašas bažas tas raisa attiecībā uz vietējām pārvaldes iestādēm.

Ad hoc komisija, kas atbild par priekšlikumu sagatavošanu pārredzamības un korupcijas novēršanas jomā publiskajā pārvaldē, 2012. gadā novērtēja, ka viena no galvenajām korupcijas riska jomām ir saistīta ar pašvaldībām. Starp riskiem tika uzsvērtas attiecības starp pārvaldi un politiku (jo īpaši pilsētplānošanas lēmumu jomā), starp pārvaldi un privāto sektoru (piemēram, ārpakalpojumu un sarunu procedūru izmantošanas palielinājums ekonomikas krīzes rezultātā), kā arī skaidrības trūkums par pilnvaru sadali starp dažādiem pārvaldības līmeņiem. *Ad hoc* komisija ierosināja vairākus pasākumus šo risku novēršanai, tostarp skaidru kompetenču norobežošanu starp reģionālajām padomēm un administratīvajām struktūrām; lielāku pārredzamību un disciplinētību, īstenojot administratīvās procedūras; iekšējo kontroles mehānismu stiprināšanu un prioritātes noteikšanu tādām paaugstināta riska jomām kā pilsētplānošana.⁶³

Interesu konflikti un aktīvu atklāšana

Uz publisko pārvaldi attiecināmie tiesību akti⁶⁴ un 2012. gada pretkorupcijas likums ietver īpašus noteikumus, kas definē faktisko, šķietamo un potenciālo interešu konfliktu plašo jomu, kā arī turpmākos pasākumus, tostarp “virpuļdurvju efekta” praksi (t. i., trīs gadu pārejas periodus). Līgumi vai citi piešķiršanas pasākumi, kas veikti, pārkāpjot “virpuļdurvju efekta” noteikumus, zaudē spēku. “Virpuļdurvju efekta” noteikumu pārkāpšanas gadījumā privātajām struktūrām, kas iesaistījušās šādās darbībās, turpmāko trīs gadu laikā netiek piešķirts neviens publiskās pārvaldes līgums.

Pēc 2012. gada pretkorupcijas likuma pieņemšanas 2013. gada martā valdība pieņēma dekrētlikumu par informācijas pārredzamību publiskajā pārvaldē⁶⁵, atbilstoši kuram vēlētu un ieceltu amatpersonu un viņu radnieku (līdz otrajai pakāpei) aktīvi tiek paziņoti publiski. Šis dekrēts balstās uz principa, ka publiskās informācijas pieejamība ir likums un ka izņēmumi būtu skaidri jāparedz tiesību aktā. Šo aktīvu atklāšanas sistēmu attiecina uz vēlētām un ieceltām amatpersonām centrālajā, reģionālajā un vietējā līmenī, tostarp uz personām, kas publisku iestāžu vārdā veic pagaidu uzdevumus. Turklāt 2013. gada maijā izdotajā dekrētlikumā izklāstīti nesavienojamības noteikumi un aizliegums ieņemt konkrētus publiskās pārvaldes amatus gadījumā, ja konkrētā amatpersona iepriekš bijusi notiesāta par nodarījumiem pret publisko pārvaldi vai nu pirmajā instancē, vai ar galīgo tiesas nolēmumu.⁶⁶ Tajā arī paredzēta nesavienojamība starp publiskās pārvaldes amatiem un amatiem valstij piederošos un valsts kontrolētos uzņēmumos vai uzņēmumos, ko regulē vai finansē publiskā pārvalde, kā arī nesavienojamība starp publiskās pārvaldes amatiem un politisku iecelšanu amatā.

Neraugoties uz šiem ieteicamajiem noteikumiem, nav lielas skaidrības tiesiskajā regulējumā par neatkarīga profesionālās pārbaudes mehānisma un atbilstošas sankciju sistēmas izveidi, kas darbojas kā atturošs līdzeklis saistībā ar aktīvu atklāšanu un interešu konfliktiem amatpersonām centrālajā, reģionālajā un vietējā līmenī. Nav pilnīgi skaidrs, kā smagi pārkāpumi šajā jomā var novest pie tādām sankcijām kā atļaišana no amata, ne arī kā var atcelt šādās situācijās pieņemtos

63 http://www.giustizia.it/giustizia/it/mg_6_1_1.wp?contentId=NOL783861.

64 2004. gada Likums Nr. 215 par interešu konfliktiem. Pieejams: <http://www.camera.it/parlam/leggi/042151.htm>.

65 2013. gada 14. marta Dekrētlikums Nr. 33 par administratīvās informācijas atklāšanu, pārredzamību un izplatīšanu.

66 *Decreto Legislativo 8 aprile 2013, n. 39: Disposizioni in materia di inconfiribilita' e incompatibilita' di incarichi presso le pubbliche amministrazioni e presso gli enti privati in controllo pubblico, a norma dell'articolo 1, commi 49 e 50, della legge 6 novembre 2012, n. 190.*

lēmumus un novērst kaitējumu. Tas pats attiecas uz aktīvu atklāšanu saistībā ar vēlētiem un ieceltām amatpersonām.

GRECO jaunākais novērtējums par pirmo un otro kopīgās novērtēšanas kārtu ietver Itālijas iestāžu atsauces uz konkurences iestādes nozīmi valdības locekļu (tostarp viņu laulāto un radnieku) interešu konfliktu uzraudzībā. Saskaņā ar Itālijas iestāžu sniegto informāciju konkurences iestāde pieņēma stingras interpretācijas pamatnostādnes, veicinot plašas tiesību normu iespējas šajā nozarē. Šķiet, ka pieejamā tiesu prakse apstiprina šo pieeju. Turklāt Itālijas iestādes paziņoja, ka konkurences iestāde izmantojusi arī tai iesniegtās finanšu deklarācijas, lai noteiktu konkrētas apdraudētās nozares, kurās bija lielāka iespējamība rasties interešu konfliktiem (piemēram, radio un televīzija).⁶⁷ Tomēr nav skaidrs, kā praksē īstenos aktīvu deklarāciju un interešu konfliktu pārbaudi, ņemot vērā 2012. gada pretkorupcijas likumu. *CIVIT* tagad atbild par to, lai nodrošinātu, ka tiek ievērotas publicēšanas prasības, kā arī par iespējamo pārkāpumu uzraudzību, taču tās pilnvaras galvenokārt ir reglamentējošas, konsultatīvas vai vadošas. Tai nav nekāda pienākuma pārbaudīt pēc būtības amatpersonu interešu konfliktus un aktīvu deklarācijas. *GRECO* arī uzsvēra, ka “jautājums par interešu konfliktu Itālijā ir ļoti strīdīgs temats, kam nepieciešama rūpīga uzraudzība, lai saglabātu sistēmas ticamību”.⁶⁸

Publiskais iepirkums

Būvdarbu, preču un pakalpojumu valsts līgumi Itālijā 2011. gadā bija apmēram 15,9 % no IKP.⁶⁹ Oficiālajā izdevumā publicēto uzaicinājumu iesniegt piedāvājumus vērtība procentos no kopējiem izdevumiem par būvdarbu, preču un pakalpojumu valsts līgumiem 2011. gadā bija 18,3 %. *Ad hoc* komisijas, kurai bija uzdots analizēt un sagatavot priekšlikumus par pārredzamību un korupcijas novēršanu publiskajā pārvaldē, 2012. gada oktobra ziņojumā publiskais iepirkums uzsvērts kā nozare, kurā ir augsti korupcijas riski.⁷⁰ Sarunu procedūru izmantošana (jo īpaši bez līgumu paziņojumu publicēšanas) šķiet augstāka nekā vidēji: 2010. gadā to summa sasniedza 14 % no līgumu vērtības salīdzinājumā ar 6 % Eiropas Savienībā. Tas var būt faktors, kas palielina koruptīvas un krāpnieciskas prakses risku.

Saskaņā ar 2013. gada *Eurobarometer* uzņēmumu apsekojumu par korupciju⁷¹ 70 % Itālijas respondentu uzskatīja, ka korupcija ir plaši izplatīta valsts iestāžu vadītajā publiskajā iepirkumā (ES vidējais rādītājs ir 56 %), un 69 % — pašvaldības iestāžu vadītajā publiskajā iepirkumā (ES vidējais rādītājs ir 60 %). Itālijas respondenti jo īpaši norādīja, ka publiskā iepirkuma procedūrās ir plaši izplatīta šāda prakse: specifikācijas tiek īpaši izstrādātas konkrētiem uzņēmumiem (52 %); sarunu procedūru pārkāpšana (50 %); interešu konflikti piedāvājumu novērtēšanā (54 %); aizliegta vienošanās par cenu piedāvājumu (45 %); neskaidri atlases vai novērtēšanas kritēriji (55 %); pretendentu iesaistīšanās specifikāciju izstrādāšanā (52 %); ārkārtas pamatojumu ļaunprātīga izmantošana, lai izvairītos no konkursa procedūrām (53 %); līguma nosacījumu grozīšana pēc līguma noslēgšanas (38 %).

Šķiet, ka infrastruktūra ir viena no jomām, kas ir visneaizsargātākās pret korupciju publiskajā iepirkumā Itālijā. Ņemot vērā lielos resursus, kas ir šajā nozarē, tā ir vairāk pakļauta korupcijai un organizētās noziedzības grupu iefiltrēšanās mēģinājumiem. Turklāt šajās nozarēs sniedzamo būvdarbu, piegāžu un pakalpojumu veids ir saistīts ar diezgan ierobežotu pakalpojumu sniedzēju

67 [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round2/GrecoRC1&2\(2011\)1_Add_Italy_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round2/GrecoRC1&2(2011)1_Add_Italy_EN.pdf).

68 [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round2/GrecoRC1&2\(2011\)1_Add_Italy_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round2/GrecoRC1&2(2011)1_Add_Italy_EN.pdf).

69 http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/modernising_rules/public-procurement-indicators-2011_en.pdf.

70 http://www.giustizia.it/giustizia/it/mg_6_1_1.wp?contentId=NOL783861.

71 2013. gada *Eurobarometer* zibapsekojums Nr. 374.

skaitu, tādējādi palielinot slepenas vienošanās risku. Saskaņā ar empīrisku pētījumu ieņēmumi no korupcijas Itālijā visbiežāk rodas posmā pēc līgumslēgšanas tiesību piešķiršanas, jo īpaši saistībā ar darbu, pakalpojumu vai piegāžu kvalitātes pārbaudi vai pabeigšanu.⁷² Revīzijas palāta vairākos gadījumos secināja, ka publiskā iepirkuma process ir pienācīgs, procedūras tiek ievērotas un uzvarējušie piedāvājumi patiešām šķiet visizdevīgākie, turpretī rezultātu kvalitāte tiek apzināti negatīvi ietekmēta izpildes posmā. Lai gan šādi pārkāpumi visos gadījumos neliecina par koruptīvu rīcību, tie un *Eurobarometer* iepriekšminētie rādītāji uzskatāmi parāda pašreizējo kontroles mehānismu nepilnības, jo īpaši attiecībā uz publiskā iepirkuma līgumu īstenošanas posmu. Revīzijas palāta arī norādīja uz nepilnībām saistībā ar tās kontroles pilnvarām — uz neiespējamību veikt *ad hoc* pārbaudes bez iepriekšēja brīdinājuma, kas var samazināt pārkāpumu atklāšanas koeficientu.⁷³ Par nepatiesām ziņām grāmatvedības dokumentos sods netiek piemērots,⁷⁴ tas negatīvi ietekmē pārkāpumu novēršanu, jo īpaši izpildes posmā.

Attiecībā uz lieliem būvdarbiem vien aplēsts, ka korupcija (tostarp netiešie zaudējumi) sasniedz gandrīz 40 % no kopējās publiskā iepirkuma vērtības.⁷⁵ Plaši būvdarbi, piemēram, saistībā ar *L'Akvilas* rekonstrukciju pēc 2009. gada zemestrīces, *Word Expo*, kas 2015. gadā notiks Milānā, vai nākotnē paredzēto Turīnas-Lionas ātrgaitas dzelzceļu, publiskajā jomā tika noteikti kā lielapjoma projekti, kuri saskaras ar augstu risku publisko līdzekļu potenciālās novirzīšanas vai organizētās noziedzības iefiltrēšanās dēļ. Ātrgaitas dzelzceļa būvniecība ir viens no dārgākajiem infrastruktūras būvdarbiem, un tas rada nopietnas diskusijas par vienības cenas salīdzināšanu. Saskaņā ar pētījumu viens kilometrs ātrgaitas dzelzceļa sliežu ceļa maršrutā Parīze-Liona izmaksā apmēram EUR 10,2 miljonus, Madride-Seviļa — EUR 9,8 miljonus, Tokija-Osaka — EUR 9,3 miljonus, turpretī Roma-Neapole — EUR 47,3 miljonus, Turīna-Novara — EUR 74 miljonus, Novara-Milāna — EUR 79,5 miljonus un Boloņa-Florence — EUR 96,4 miljonus. Kopumā tika aplēsts, ka vidējās izmaksas Itālijā ir EUR 61 miljons par kilometru.⁷⁶ Lai gan izmaksu atšķirības pašas par sevi neko nepierāda, tās var kalpot par rādītāju, kas jāapstiprina ar citiem jautājumiem par iespējamu nepareizu pārvaldību vai pārkāpumiem publiskā iepirkuma procedūrās.

Ņemot vērā korupcijas riskus un organizētās noziedzības iefiltrēšanos publiskajā iepirkumā, Itālija ir pievērsusi pastiprinātu uzmanību šīm problēmām. Tā ir pieņēmusi jaunus tiesību aktus, piemēram, par līdzekļu izsekojamību publiskajā iepirkumā, veicinājusi jaunus projektus finanšu darījumu izsekošanai un mafijas grupu iefiltrēšanās novēršanai, kā arī palielinājusi lielo būvdarbu (*grandi opere*) augsta līmeņa uzraudzības koordinēšanas komitejas kapacitāti.⁷⁷

Citi 2012. gada pretkorupcijas likumā paredzētie pasākumi ietvēra visu pārvaldes iestāžu gada pārskatu un bilanču publicēšanu tiešsaistē, kā arī būvdarbu un pakalpojumu izmaksu sadalījumu un sīku informāciju par notiekošajām un pagājušajām iepirkuma procedūrām. Likumā arī paredzēta publiskā iepirkuma līgumu datubāze un pienākums prefektiem izveidot to uzņēmēju “baltos sarakstus”, kuri nav pakļauti organizētās noziedzības iefiltrēšanās riskam. Šis pasākums pašlaik tiek īstenots.

Attiecībā uz publisko izdevumu un publiskās pārvaldes plašāko pārredzamības jautājumu Itālijas iestādes īstenoja ievērojamu skaitu pasākumu, lai nodrošinātu lielāku pārredzamību. Šajā saistībā vērts pieminēt tādu tiesisko iniciatīvu kā 2010. gada Likums Nr. 136 par finanšu plūsmu kontroli, kurā paredzēts viens īpašs konts visiem maksājumiem par publiskā iepirkuma līgumu pildīšanu,

72 *Ecorys, PwC, London Economics* (2011. g.) *Public Procurement in Europe: cost and effectiveness*.

73 Turpat.

74 Nepatiesu ziņu sniegšana grāmatvedības dokumentos faktiski nav pārkāpums, jo kopš 2002. gada kriminālatbildība par to vairs nav paredzēta. Taču to zināmā mērā var izskatīt kopā ar citiem nodarījumiem.

75 http://www.corteconti.it/procura/giudizio_parificazione/parifica_2011.

76 *Ivan Cicconi, Il libro nero della TAV*.

77 <http://www1.interno.gov.it/mininterno/export/sites/default/it/sezioni/ministero/ccasgo> un <http://www.civit.it>.

tādējādi sekmējot korupcijas vispārējo novēršanu šajā jomā.⁷⁸ Turklāt 2012. gada dekrētlukumā paredzēta e-administrācijas izmantošana, modernizētas pieteikšanās procedūras uzņēmumiem, kas piedalās publiskā iepirkuma procedūrās, kā arī tādu vadītāju iecelšana, pie kā iedzīvotāji var vērsties pārvaldes iestāžu bezdarbības gadījumā.⁷⁹

Labā prakse: pārredzamības platformas

Bussola della trasparenza⁸⁰: Publiskās pārvaldes un vienkāršošanas departamenta pārvaldīts rīks, ar ko uzrauga informācijas pieejamību un piekļuves līmeni ministriju tīmekļa vietnēs.

Avviso Pubblico (<http://www.avvisopubblico.it/>): tīkls, kurā darbojas vairāk nekā 200 reģionālo, municipālo un provinces pārvalžu, kopīgi strādājot ar mērķi aktīvi novērst korupciju un mafijas iefiltrēšanos publiskajās struktūrās.

ITACA⁸¹: asociācija, kas nodarbojas ar pārredzamības uzlabošanu publiskajā iepirkumā un publiskajos izdevumos kopumā. Tās biedru skaitā ir gandrīz 90 % reģionālo pārvalžu.

CAPACI⁸² (automatizētu procedūru izveide pret noziedznieku iefiltrēšanos publiskā iepirkuma līgumos): ES finansēts projekts finanšu plūsmu uzraudzībai lielu publiskā iepirkuma līgumu piegādes ķēdē. Šī sistēma ļauj iestādēm novērst nelikumīgas izcelsmes kapitāla iefiltrēšanu, izveidojot bankas pārvedumu datubāzi un brīdinājumus, lai identificētu neparastu rīcību. Projekts vairākos Itālijas reģionos ir izmēģinājuma posmā.

Linee guida⁸³: lielo būvdarbu augsta līmeņa uzraudzības koordinēšanas komiteja apstiprināja pret mafiju vērstu stratēģisko dokumentu kā profilakses pasākumu pret mafijas iefiltrēšanos stratēģisko infrastruktūru programmā. Tika izdotas pamatnostādnes, tostarp instrukcijas pret mafiju vērstām pārbaudēm līgumos un apakšlīgumos saistībā ar būvdarbiem, piegādēm un pakalpojumiem tādos stratēģiskos infrastruktūras projektos kā Abruco rekonstrukcija vai “World Expo 2015”.

Korupcija privātajā sektorā

Itālija vēl nav pilnībā transponējusi Pamatlēmumu 2003/568/TI par korupcijas apkarošanu privātajā sektorā.⁸⁴ Itālijas Kriminālkodeksā korupcija privātajā sektorā nav noteikta kā noziegums, taču uz to attiecas Civilkodeksa krimināltiesību noteikumi. Ar 2012. gada pretkorupcijas likumu šie nosacījumi tika grozīti, sniedzot jaunu privāta sektora korupcijas definīciju un paredzot jaunas sankcijas. Tomēr tās vēl arvien nenovērš visus trūkumus saistībā ar privāta sektora koruptīvo nodarījumu jomu un sankciju režīmu. Jaunie nosacījumi nedefinē pietiekami plaši vadošos amatus uzņēmumā, tādējādi uzņēmumam var nākties atbildēt par

78 2010. gada 13. augusta Likums Nr. 136 par ārkārtas plānu cīņā pret mafiju:
<http://www.gazzettaufficiale.it/gunewsletter/dettaglio.jsp?service=1&datagu=2010-08-23&task=dettaglio&numgu=196&redaz=010G0162&tmstp=1283782945903>.

79 2012. gada 4. aprīļa dekrēts “*Semplifica Italia*”. Pieejams:
http://www.funzionepubblica.gov.it/media/970067/semplicificalitalia_opuscolo.pdf.

80 <http://www.magellanopa.it/bussola/>.

81 <http://www.itaca.org/index.asp>.

82 <http://www.cbi-org.eu/Engine/RAServePG.php/P/280110010410/L/0>.

83 http://www1.interno.gov.it/mininterno/export/sites/default/it/sezioni/ministero/ccasgo/linee_guida/.

84 COM(2011) 309 galīgā redakcija, Pamatlēmuma 2003/568/TI otrais īstenošanas ziņojums, 6.6.2011. Pieejams:
http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/docs/report_corruption_private_sector_en.pdf.

koruptīviem nodarījumiem, ko veikuši šajos amatos strādājošie. Tie neparedz atbildību uzraudzības trūkuma gadījumos. Šķiet, ka juridiskajām personām piemērojama sankciju režīms nav pietiekami atturošs. Tādējādi pašreizējie noteikumi par korupciju privātajā sektorā ir pārāk šauri un ierobežo to privātā sektora vadītāju kategoriju jomu, kas atbildīgi par nodarījumu. Turklāt par to lietu ierosina nevis *ex officio*, bet tikai pēc sūdzības saņemšanas, izņemot gadījumus, ja tas izraisa konkurences kropļojumu preču un pakalpojumu iepirkuma procesā.

Attiecībā uz uzņēmumu grāmatvedības prasībām GRECO norādīja, ka grāmatvedības sistēma Itālijā neatbilst Eiropas Padomes Krimināltiesību pretkorupcijas konvencijai. Tas ir acīmredzams jo īpaši attiecībā uz atbildības robežvērtībām, grāmatvedības prasību ierobežoto jomu (t. i., attiecināmas tikai uz biržas sarakstā iekļautajiem uzņēmumiem, valstij piederošajiem uzņēmumiem un apdrošināšanas sabiedrībām), soda noteikšanu un nodarījumu jomu saistībā ar nepatiesu ziņu sniegšanu grāmatvedības dokumentos.⁸⁵

Kas attiecas uz ārvalstu kukuļošanu, Itālijai ir visaptverošs regulējums lietas ierosināšanai par šo noziegumu, un tā ir veikusi būtiskus pasākumus, lai izmeklētu šādus nodarījumus un ierosinātu par tiem lietu.⁸⁶ Nesenā izmeklēšana par aizdomām koruptīvā rīcībā ārvalstīs aizsardzības un enerģētikas nozarēs liecina, ka ārvalstu kukuļošana vēl arvien ir novērojama, bet liecina arī, ka tiesībaizsardzības iestādes veic ticamus pasākumus, lai noteiktu un izmeklētu šādus gadījumus. ESAO norādīja uz atlikušajiem trūkumiem sankciju režīmā, 2011. gada decembrī atzīmējot, ka, lai gan tika ierosinātas lietas pret 60 apsūdzētajiem un 9 lietas atradās izmeklēšanas posmā, galīgās sankcijas tika piemērotas tikai 3 juridiskajām personām un 9 fiziskajām personām, visos gadījumos panākot vienošanos ("*partteggiamento*").⁸⁷ Tā arī uzsvēra, ka daudzas lietas pret juridiskajām personām tika izbeigtas noilguma dēļ.

3. TURPMĀKĀ RĪCĪBA

Pretkorupcijas likuma pieņemšana 2012. gada novembrī ir būtisks solis cīņā pret korupciju Itālijā. Tas uzsver novēršanas politiku, kuras mērķis ir palielināt atbildības līmeni publiskajā pārvaldē un politiskās elites aprindās, kā arī līdzsvarot pretkorupcijas slogu, kas pašlaik nosveras gandrīz tikai tiesībaizsardzības pusē. Tomēr, neraugoties uz Revīzijas palātas, tiesībaizsardzības struktūru, prokuratūru un tiesu sistēmas būtiskajiem centieniem, korupcija Itālijā vēl arvien ir būtiska problēma. Vērojams jauns politiskās korupcijas gadījumu vilnis, iesaistot daudzas augstākā ranga reģionālās vēlētas amatpersonas un atklājot vēlēšanu kampaņu un politisko partiju, kā arī mafijas grupējumu nelikumīgu finansēšanu. Lietu skaits pret augsta ranga amatpersonām, kurās faktiski tiktu piemērotas atturošas sankcijas, joprojām ir nepietiekams. Nav novērsta bažas attiecībā uz šķēršļiem, ko rada noilguma ierobežojošais režīms saistībā ar korupcijas lietu iztiesāšanu. Tikpat lielā mērā neapmierinošs joprojām ir interešu konfliktiem un politisko partiju finansēšanai piemērojama regulējums. Publiskais iepirkums un privātais sektors joprojām ir pret korupciju neaizsargātas nozares, neraugoties uz vairākiem jau veiktajiem pasākumiem. Kopumā jāveic turpmāki pasākumi, lai nodrošinātu pretkorupcijas tiesiskā regulējuma, tostarp dekrētlīkumu, efektīvu īstenošanu un uzraudzību, praksē nodrošinot ilgtspējīgu ietekmi.

Turpmāk uzmanība būtu jāpievērš šādiem jautājumiem.

85 [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round2/GrecoRC1&2\(2011\)1_Add_Italy_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round2/GrecoRC1&2(2011)1_Add_Italy_EN.pdf).

86 <http://www.oecd.org/daf/anti-bribery/anti-briberyconvention/Italyphase3reportEN.pdf>.

87 Turpat.

- Stiprināt **vēlēto un iecelto amatpersonu** godprātīguma režīmu valsts, reģionālajā un vietējā līmenī, tostarp ieviešot visaptverošus ētikas kodeksus ar atbilstošiem pārskatatbildības instrumentiem un atturošām sankcijām par šādu kodeksu iespējamajiem pārkāpumiem. Apsvērt ētikas kodeksu veicināšanu politiskajās partijās vai ētikas paktus politiskajās partijās un grupās. Atturēties no *ad personam* likumu pieņemšanas. Stiprināt **partijas finansējuma** tiesisko un īstenošanas regulējumu, jo īpaši attiecībā uz stingrākiem ziedošanas nosacījumiem, politisko partiju kontu konsolidāciju, koordināciju un atbilstošu pilnvaru līmeni partijas finansējuma pārraudzībai un atturošu sankciju piemērošanai.
- Novērst **noilguma** režīma trūkumus atbilstoši ieteikumiem, kas adresēti Itālijai 2013. gada jūlijā Eiropas pusgada kontekstā, apsverot noilguma norisei piemērojamo noteikumu grozīšanu (ietverot apelācijas gadījumu izslēgšanu no noilguma termiņa) un elastīgāku noteikumu ieviešanu attiecībā uz lietas atlikšanu un pārtraukšanu. Novērtēt riskus, vai neizšķirtām korupcijas lietām nevar iestāties noilgums, un nodrošināt prioritātes noteikšanu lietām, kam draud šādi riski.
- Pastiprināt valsts pretkorupcijas aģentūras *CIVIT* pilnvaras un tiesības, lai tā varētu uzņemties stingru **koordinācijas lomu** un efektīvas pārbaudes un uzraudzības funkcijas, tostarp reģionālajā un vietējā līmenī. Nodrošināt vienotu regulējumu **iekšējai kontrolei** un ārējas **neatkarīgas revīzijas** izmantošanu **reģionālajā un vietējā līmenī** attiecībā uz publiskajiem izdevumiem, tostarp īstenojot publiskā iepirkuma līgumus. Nodrošināt amatpersonu interešu konfliktu un aktīvu deklarāciju vienotu, neatkarīgu un sistēmisku pārbaudi, kā arī atbilstošu sankciju sistēmu, kas darbojas kā atturošs līdzeklis.
- Uzlabot **publiskā iepirkuma** pārredzamību pirms līgumslēgšanas tiesību piešķiršanas un pēc tās, kā prasīts Itālijai 2013. gada jūlijā adresētajos ieteikumos Eiropas pusgada kontekstā. To varētu panākt, visām administratīvajām struktūrām publicējot tiešsaistē gada pārskatus un bilances, kā arī būvdarbu, piegāžu un pakalpojumu izmaksu sadalījumu saskaņā ar pretkorupcijas tiesību aktiem. Apsvērt iespēju piešķirt Revīzijas palātai tiesības veikt *ad hoc* pārbaudes bez iepriekšēja brīdinājuma. Nodrošināt Pamatlēmuma 2003/568/TI par **korupcijas** apkarošanu **privātajā sektorā** pilnīgu transponēšanu un īstenošanu. Apsvērt pretkorupcijas novēršanas un uzraudzības instrumentu izstrādi uzņēmumiem, kas darbojas tajās nozarēs, kurās liela apmēra lietas atklāja neaizsargātību pret ārvalstu kukuļošanu, piemēram, aizsardzība un enerģētika.